

Skridskobana på Nördfjärden

- Uppskattat inslag i vinterstaden - Ger ett bidrag till folkhälsan i alla åldrar

Bakgrund

Piteås isverksamhet startades 1994 när den populära Fåröbanan plogades upp för första gången. Banan har sedan dess varit ett uppskattat vinterinslag i Piteå. Många pitebor i alla åldrar har nyttjat Fåröbanan till promenad, skid-, spark- samt skridskoåkning.

Kraven och förväntningarna på Fåröbanan ökade år från år. Brukarna framförde önskemål om att banan skulle öppna tidigare på året och att den skulle erbjuda skridskois redan från starten av säsongen. Vidare önskades plogningsjour även under helgerna så att banan kunde nyttjas under alla ljusa timmar. För att tillgodose brukarnas önskemål krävdes ökad driftsbudget och en förändrad isorganisation.

Isorganisationens utveckling

Starten: 75' i driftsbudget för Fåröbanan. Fåröbanan plogas upp när isen är tillräckligt tjock, målet är att detta sker i slutet på januari. Banan plogas inför helgen och jour finns vid aktivitetshelgerna Fårön runt samt Bothnialoppet.

VEP 2009: 75' anslogs i ökade driftsmedel för att möta de ökade kraven från brukarna. De ökade resurserna borgade för en 800 m lång rundbana med skridskois för att tillgodose skridskoåkarnas önskemål om tidigare säsongstart. Kvalitetshöjande åtgärd när beredskap på plogningen av Fåröbanan utökades till att omfatta både vardagar och helgdagar från mitten av februari.

VEP 2010: för att utveckla Piteå som destination även under vintern skapades en ny arena på havsis- Piteå ice Arena. Arenan erbjuder en 7-8 km lång skridskoslinga som tillhandahålls så fort isen bär en fyrhjuling. 230' anslogs i ökade driftsanslag under provperioden 2010-2012 från tillväxtpolitiska reserven. Skridskoslingan plogas vid varje snöfall. När isen är tjock nog för att bära tyngre maskiner förbättras kvaliteten på skridskoisen genom hyvling.

Kultur och Fritidsnämnden 20100608: beslut fattas att from vintersäsongen 2010/2011 omfördela resurserna inom isorganisationen. Skridskoåkarna uppskattar den kortare stadsnära skridskoslingan och efterfrågar inte möjligheten att åka runt Fårön. Sparkåkare och gående uppskattar även de den stadsnära slingan. Efterfrågan finns av skidspår runt Fårön och många är även vana att kunna promenera runt ön. Omfördelningen av resurserna innebär att skridskois erbjudas på skridskoslingan som plogas bredare för att även inrymma gående i banans ena kant. Runt Fårön packas en vandringsled och skidspår dras, sträckan plogas inte.

Verksamhetsbeskrivning 2009-2012

Säsongen 2008/2009: Gynnsamma isförhållanden gjorde att Fåröbanan kunde hållas öppen och preparerad 22/1-10/4. Vattenståndet låg relativt stabilt vilket gjort att inga problem med flödvatten och sprickor uppstod. För att upprätthålla en god kvalitet på banan infördes beredskap under helgerna från mitten feb till banan stängdes.

Säsongen 2009/2010: en lång mild höst/vinter inledde en kämpig säsong med mycket ogynnsamma väderförhållanden. Stora snömängder, hårda vindar, flödvatten, tunna isar och stora sprickor i isen försvårade arbetet markant. Fårön runt kunde inte plogas pga tunna isar men vandringsled och skidspår fanns tillgängligt 4/2-6/4. Skridskoslingan på Nördfjärden öppen och preparerad 15/12-6/4. Kvalitetshöjande insatser när beredskap på isbanan fanns under säsongens alla helger.

Säsongen 2010/2011: ymnigt snöfall i mitten av november på is som endast bar fyrhjulingar försvårade öppnandet av skridskoslingan. 2,5 km var snöröjd och öppnad 4/12 och 12/12 var resterande 5 km av skridskoslingan snöröjd. Istjockleken möjliggjorde hyvling i slutet av december och skridskoslingan kunde hållas öppen tom 6/4. Flera rejäla högvatten och mycket flödvatten på isen under hela säsongen. Iskvaliteten förbättrades inför Piteå Winter Week (PWW) genom att isen spolades för att fylla igen sprickor. Vandringsled med skidspår runt Fårön öppen 28/1-31/3. Beredskap på isbanan under säsongens alla helger.

Säsongen 2011/2012: en mycket varm höst/vinter gjorde att istillväxten var obefintlig fram till mitten av december. När isen väl började växa till fick vi flera högvatten, flödvatten och stora snömängder som förvärrade isläget. De extremt dåliga isförhållandena gav dubbelisar och så småningom is av mycket dålig kvalitet och med låg bärighet. Den 2/1 kunde vi märka ut 75% av banan men isens kvalitet bar inte ens fyrhjulingar vilket gjorde plogning omöjligt.

Arbetsmetoder

Provborrning: Arbetet på havsisen inleds med provborrning av isen. Vi kontrollerar både isens tjocklek och kvalitet. Detta behövs för att avgöra om isen håller/ vilka maskiner som vi kan använda på isen.

Utsättning: Bansträckningen på skridskoslingan och senare Fårön runt markeras med ruskor. Markeringarna måste sitta relativt tätt så att det går att orientera sig på isen även när man plogar i yrande snöoväder.

Snöröjning: Snöröjning på tunn is sker med fyrhjuling och snöblad. En tidig snöröjning ger en tidig säsongsstart och gynnar istillväxten. När isen växer till kan vi snöröja med tyngre effektivare maskiner. Då används både blad och snöslunga.

Sopning: Banan sopas när isen är tillräckligt tjock. Detta tar bort det tunna lagret snö som ligger på isen vilket gynnar skridskoåkning. Sprickor i isen framträder bättre så att brukarna kan välja väg för att undvika skador.

Hyvling: När isen är tillräckligt tjock kan vi hyvla banan och på detta sätt höja kvaliteten på skridskoisen.

Spolning: I en havsis uppstår det alltid sprickor. dessa uppkommer ex vid högvatten. En del av sprickorna kan fyllas igen när isen spolades med vatten från en vattentank på en bil. Även detta är en kvalitetshöjande åtgärd som kan genomföras när isen bär tyngre fordon.

Pumpning: 2012 provade vi en ny arbetsmetod för att över huvud taget kunna öppna banan. Denna metod som är välprövad av Luleå kommun går ut på att pumpa upp havsvatten på snötäckt is, få snöslasket att frysa ihop och på detta sätt bygga på istjockleken. Arbetsmetoden är resurskrävande. Det behövs många man och arbetstimmar för att genomföra åtgärden. Arbetet är mycket fysiskt ansträngande varpå arbetspass över 4 timmar knappast är möjligt.

Packning: Vi använder oss av skotrar för att packa snön på isen. Detta görs bla runt Fårön för att leda ner kyla till isen och därigenom gynna istillväxten. Isen kan då växa till så att den kan bära en pistmaskin som behövs för att preparera vandringsled och skidspår runt ön.

Pistning: pistmaskin används till skidspår och vandringsled runt Fårön när bärigheten på isen tillåter.

Maskinpark

För att arbeta med skridskobanor, skidspår och vandringsleder på havsis krävs tillgång till lämpliga maskiner. Ökade krav på skridskoisens kvalitet och önskemål om allt tidigare skridskois medför behov av en utökad maskinpark. Allt eftersom att Piteå Ice Arena har utvecklats har maskinparken inom isorganisationen kompletterats. Investeringar har genomförts för att utöka och bredda maskinparken. Detta för att vi ska kunna genomföra arbete på tunnare is och förbättra kvaliteten på isen.

- * Isborrar med olika funktion finns i organisationen. Med dessa kan hål borraras för att fästa ruskor, istjockleken kontrolleras och borrhålor tas upp för att kontrollera iskvaliteten. För att en person ska kunna vistas på isen och bruka borrararna krävs 5 cm is.
- * 2010 kompletterades den befintliga fyrhjulingen med en maskin med isblad och snöslunga. Isorganisationen har därmed tillgång till 2 st fyrhjulingar. Möjliggör plogning på tunn is och tidig start på skridskobanan. Kräver 10 cm istjocklek för plogning med blad och 12 cm för snöröjning med slunga. **Till fyrhjulingarna finns även en sopvalls?**
- * 1 st snöskoter används vid provborringar, utsättning av banan och för att packa snö. Snöskotern inköptes år XXXX. Kan användas när isen är 12 cm tjock.
- * En av parkenhetens gräsklippare, Shibaura inköpt 2011, kan utrustas med snöslunga **finns?** och användas till snöröjning på tunn is. Kräver 15 cm istjocklek.
- * En jeep, Mitsubishi L200, inköptes 2007 och ingår i parkenhetens maskinpark. Till denna finns ett höj och sänkbart blad som kan användas till snöröjning av banan. Fordonet kräver 22 cm istjocklek.
- * Pistmaskinen Kässbohrer 39070 används till snöröjning och för att packa snö. Kräver 22 cm istjocklek.
- * Spårmaskinen Pisten Bully Paana ingår i LF Arenas maskinpark och används till att dra skidspår på isen. 29 cm istjocklek krävs.
- * Traktor Lundberg 4200 ingår i parkenhetens maskinpark. Till maskinen finns en sopvalls, plogblad och isblad som används på skridskobanan. 32 cm istjocklek krävs för att bära ekipaget. Maskinen används även till snöröjning av parkstråk och till entreprenaduppdrag åt teknik- och gatukontoret.
- * 2010 inköptes en ny jordbrukstraktor till parkenheten. Den gamla jordbrukstraktorn Valmet byttes inte in utan behölls för att nyttjas inom isorganisationen. Kräver 34 cm is. Effektiv vid snöröjning med slunga.
- * Till jordbrukstraktorn finns även en ishyvel som höjer kvaliteten på skridskoisen. Hyveln inköptes 20XX och kräver 35 cm istjocklek.
- * **Vattentank, spridarmunkstycken, bil, lastbil för spolning av isen. Kräver XX cm istjocklek.**
- * **Slangar för pumpning?**

Inköp har även skett av flytoveraller, isdubbar, räddningslinor, skidor o.dyl. Denna lätta utrustning kompletterades senast 2011 och är viktig för en god och säker arbetsmiljö för personalen.

**Vilka plog- och isblad finns? Vilka maskiner kan använda dem? Används de även till plogning?
Sopvalls, finns det bara till Lundbergaren eller även till Valtra?**

Nyttjandegrad

Att många pitebor rör sig ute på isen råder det ingen tvekan om. Den exakta nyttjandegraden har vi dock inte kunnat mäta pga tekniska problem med befintlig mätare. Till denna säsong har en ny mätare inköpts men pga rådande isförhållanden har vi ännu inte kunnat använda mätaren. Nyttjandegraden kan vi endast uppskatta i dagsläget. I början på säsongen nyttjas banan av spårkåkare, gående och av entusiastiska skridskoåkare. Antalet skridskoåkare ökar längre fram på säsongen då istjockleken tillåter oss att höja kvaliteten genom hyvling av isen. Generellt kan sägas att nyttjandegraden ökar med ett bra väder. Längre fram på säsongen när vårsolen börjar stråla vallfärdar piteborna ut på isen med skridskor, skidor, sparker, pulkor och till fots.

Jämföra med Luleås

resurser
nyttjande

Isorganisationen i framtiden

Förutsättning för skridskosatsningar
destinationsbesök
världscup/långlopp mm

En ökad satsning på Fåröbanan öppnar möjligheter för driftiga entreprenörer att marknadsföra skridskoupplevelser på naturis. I Europa finns det en världscup för långfärdsskridskoåkare. Dessa har visat intresse att förlägga en världscuptävling på de stadsnära isarna i Piteå.

För att även i framtiden kunna bemöta Pitebornas behov och erbjuda den förbättrade servicen och kvaliteten på Nördfjärden önskar vi att det ökade driftsbidraget permanentas.

Målsättning

När isen är 10 cm tjock och bär en fyrhjuling plogas en 7-8 km lång slinga på Nördfjärden. Istjockleken byggs upp genom att banan hålls snöfri. Kvaliteten på skridskoisen förbättras när istjockleken bär tyngre fordon.

Vandringsled runt Fårön med skidspår prepareras så snart istjockleken är tillräcklig för att bära erforderliga fordon.

Yttre faktorer

Vår målsättning är att göra vårt yttersta för att så tidigt som möjligt ploga upp en banan på Nördfjärden. Det är dock viktigt att hålla i minnet att tyvärr är inte alltid allt möjligt eftersom isverksamheten påverkas av yttre faktorer. Vädrets makter inverkar starkt på de naturliga processer som samspelar i naturen när is bildas. Temperatur, vindar, högvatten, flödvatten och snömängder kan vi inte påverka. Vi är utlämnade till dessa naturens krafter. Vi kan göra vårt bästa i alla situationer men inte styra naturkrafterna (och tur är väl det?)

Det är viktigt att tilltro finns till den upprättade arbetsmiljöplanen för Nördfjärden som säkerställer en god och säker arbetsmiljö. I planen framgår hur arbetsmoment skall utföras och vid vilka istjocklekar de kan utföras.

